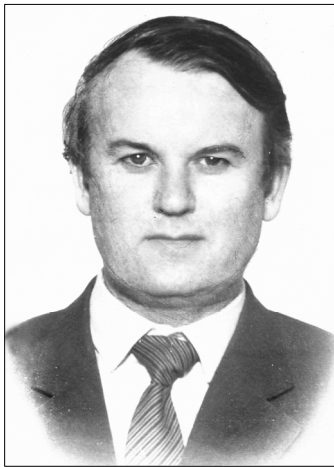

ДОСЛІДНИК ТВОРЧОСТІ МИХАЙЛА ШОЛОХОВА (до 70-річчя від дня народження С.М.Шошури)

Кафедра російської літератури – ровесниця Ужгородського національного університету. Для її розвитку, а відтак і для слави УжНУ, тут плідно трудилися такі педагоги-науковці, як Микола Воскресенський, Петро Лінтур, Євген Толстов, Тетяна Чумак... У 1985-

1990-х роках кафедрою завідував С. М. Шошура.

Станіслав Миколайович Шошура – родом із Миколаєва (народився 27 червня 1940 року). Його дитинство, як і всіх дітей війни, було важким. Батько Микола Максимович загинув у 1942 році в боях з фашистами, мати Антоніна Порфїр'євна, інженер будівельного тресту, виводила сина в люди сама. Передала сину такі якості, як самостійність, наполегливість, працьовитість.

І після закінчення середньої школи в рідному місті (1957), пропрацювавши рік на виробництві, він вступив до Ужгородського державного університету на філологічний факультет (російське відділення). Уже із студентських його зацікавлень теоретичними проблемами літературознавства видно було, що йому йти теренами науки.

Хоч і отримав він диплом з відзнакою (1964), та за тогочасними традиціями направлення випускників вищих навчальних закладів на роботу туди, де є в них велика потреба, С. М. Шошури запропонували місце вчителя російської мови та літератури в одній із сільських шкіл на Вінниччині. Працював учителем і готувався для поступлення в аспірантуру.

В 1965 році молодий педагог вступив до аспірантури при кафедрі російської літератури Ужгородського держуніверситету. Навчаючись в аспірантурі під опікою доцента М. П. Козлова, С. М. Шошура обирає темою дисертаційного дослідження проблему трагічного в творчості М. О. Шолохова.

Під час вибору теми ім'я автора оповідання «Доля людини» (1957) та другого тому «Піднятої цілини» (1960) було в апогеї пошани радянських літературних критиків. Але в 1965 році Михайло Шолохов отримав Нобелівську премію, перш за все за роман «Тихий Дон». І навколо його імені почалася полеміка: а чи він є автором роману-епопеї про трагічну долю донського козацтва, чи його творчість не є відступом від засад соціалісти-

чного реалізму? Це ускладнило молодому досліднику із Ужгорода роботу над проблемою про трагічну концепцію особистості на переломних етапах історії. Він опинився між молотом (О. Солженіцин та І. Медведева-Томашевська) і ковадлом (вірнопіддані критики В. Єрмілов, В. Кірпотін, В. Лежнев та ін.), і, звичайно, голосу С. М. Шошури про трагізм долі Мелехова і Давидова, хоч і співзвучному з потужними голосами Ф. Бірюкова, Л. Якіменка, В. Петеліна про трагічну концепцію романів Шолохова, важко було зазвучати в Ужгороді так, щоб його почули в Києві та Москві. І все ж у руслі дисертації Станіслав Миколайович опублікував кілька статей: «Об эстетической природе образа Лушки Нагульневой», «О трагическом в «Поднятой целине» М. Шолохова», «Проблема гуманизма в творчестве М. Шолохова», «О трагическом в рассказах М. А. Шолохова». У науковому збірнику «Великий художник современности» (М.: Издво МГУ, 1983) опубліковано його статтю «Категория трагического и судьба Григория Мелехова».

Після закінчення аспірантури С. М. Шошура залишається працювати на кафедрі російської літератури Ужгородського університету (з вересня 1968 року). За 22 роки праці в УжДУ він пройшов шлях від рядового викладача до доцента, завідувача кафедри. Забезпечував викладання курсів «Історія російської літератури кінця 19 – початку 20 століття» та «Історія російської літератури ХХ століття», спецкурсу «Творча спадщина Шолохова в дискусіях нашого часу» і проведення спецсемінару «Основи наукових досліджень», керував науковим студентським товариством, був куратором академічних студентських груп, виступав з науково-просвітницькими лекціями серед населення області...

С. М. Шошура постійно і наполегливо працював над підвищенням своєї педагогічної майстерності. Перебуваючи у Москві на курсах підвищення кваліфікації при Московському університеті ім. М. В. Ломоносова (у 1971, 1976, 1982), в педагогічному ракурсі розробив реферативно «Актуальні проблеми сучасного літературознавства» та «Особливості побудови проблемної лекції». Із вдячністю згадує спілкування з професором Леонідом Федоровичем Єршовим – автором підручника «История русской советской литературы» (М.: Высш. школа, 1982).

Перебування у Москві розширило його наукові контакти. У 1975 році він виступив із доповіддю про проблему трагізму у творчості М. Шолохова на Всесоюзній конференції, присвяченій 70-річчю видатного письменника, автора роману-епопеї «Тихий Дон». У Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова М. С. Шошура 24 грудня 1982 року захистив кандидатську дисертацію «Проблема трагического в творчестве

М. А. Шолохова». 15 квітня 1987 йому видано ваківський диплом доцента.

Коли його обирали завідувачем кафедри російської літератури, доцент Т. М. Чумак, авторитетна в наукових колах дослідниця творчості М. В. Гоголя, Олександра Духновича та Олександра Павловича, не менш авторитетна серед студентів викладачка, дала йому таку характеристику: "Станіслав Миколайович добре орієнтується в сучасних політичних і літературних подіях, активно займається проблемами методики викладання, завжди правдивий і бездоганно чесний стосовно себе й інших, працьовитий".

Та хвороба матері спонукала С. М. Шошуру переїхати з Ужгорода в рідний Миколаїв, де його в грудні 1990 року за конкурсом було обрано на посаду доцента кафедри російської й зарубіжної літератури Миколаївського педінституту ім. В. Г. Белінського (тепер Миколаївський державний університет), де він працює й нині.

У нових умовах йому довелося забезпечувати викладання зарубіжної літератури. Він розробляє курси лекцій «Антична література», «Зарубіжна література Середньовіччя і доби Відродження», «Історія зарубіжної літератури кінця 19 – початку 20 століття», спецкурси «Психологізм у художній літературі», «Слов'янські літератури Центральної Європи (польська і чеська)», «Україна в слов'янських літературах», «Проблеми теорії літератури в сучасному літературознавстві». На цьому ґрунті він веде й наукові пошуки, правда, не забуває й шолохівську тематику. У «Науковому віснику Ужгородського університету. Серія: філологія» (вип. 13 за 2006 рік) опублікував цікаву розвідку «Україна в романах М. А. Шолохова: (попытка современного прочтения)», у цьому ж виданні (випуск 20 за 2009 рік) опублікував статтю «Сенкевич и Гоголь: (проблема эстетического идеала)

– про спільні мотиви в трилогії «Вогнем і мечем» та в повісті «Тарас Бульба».

Оглядаючи пройдений шлях на науково-педагогічній ниві, Станіслав Миколайович підрахував, що ним опубліковано понад 100 матеріалів у різних наукових виданнях, що за час роботи у вишах йому довелося бути науковим керівником більше як 80 дипломними роботами. Сьогодні з глибокою вдячністю він згадує тих людей, які прищепили йому інтерес до наукової і викладацької роботи: в УжНУ – відомого збирача й дослідника слов'янського фольклору П. В. Лінтура, талановитого викладача історії російської літератури В. І. Ариповського, а також Є. П. Толстова, який зацікавив назавжди проблемами теорії літератури; у Миколаївському держуніверситеті – старшого викладача кафедри української літератури Миколаївського педінституту Якова Олександровича Федоренка, з яким тривалий час підтримував дружні зв'язки і який розкрив Станіславу Миколайовичу багатство й розмаїття української літератури.

Станіслав Миколайович не забуває про свою alma mater, про Закарпаття. З його кореспонденцій дізнаємося, як живеться й твориться нашому землякові поету Дмитру Кременю, які його книги вийшли у світ.

А тут, на філфаці, де С. М. Шошура працював 22 роки, радіють його успіхам. Тут щиро привітали вихід у світ його книг (у співавторстві з Л. М. Шкарубою) «Скарбниця духовної спадщини» (Миколаїв, 2005; про літературу Стародавнього Сходу) та «Історія зарубіжної літератури від Античності до Відродження» (Миколаїв, 2009).

Здоров'я Вам, Станіславе Миколайовичу, і нових здобутків на науково-викладацьких теренах!

Іван Сенько,

*завідувач кафедри російської літератури
УжНУ*